MUHAMMED BİN HASEN RÂZÂNÎ

Kırâat, Arabî ilimler ve Hanbelî fıkıh âlimi. Künyesi Ebû Abdullah olup ismi Muhammed bin Hasen bin Ca'fer'dir. Râzân'da 426 (m. 1035) yılında doğdu. Evâne'de yerleşti. 494 (m. 1101) yılında orada vefât etti.

Babası da kendisi gibi âlimdi. Bu sebepten Ebû Abdullah Râzânî, ilim tahsiline babası Hasen bin Ca'fer'den öğrendikleriyle başladı. Babasından fıkıh ilmini aldı. "Tabakât-ı Hanâbile" sahibi Kâdı Ebû Ya'lâ'dan hadîs-i şerîf işitip fıkıh öğrendi. Ebü'l Ganâim bin Me'mûn, Ebû Bekr bin Hamdeveyh ve daha birçok âlimden ilim öğrenip hadîs-i şerîf dinledi. İşittiklerini yazarak ezberledi. Kırâat, hadîs ve fıkıh ilminde âlim oldu. Allahü teâlânın dinini öğrenmeye ve öğretmeye çok çalışır, Rabbinin rızâsını kazanmaya gayret ederdi. Mala paraya kıymet vermez, eline geçeni, fakirlere sadaka olarak dağıtırdı. Haram ve şüpheli şeylerden çok sakınır, mübahların fazlasını da terk ederdi. Çok ibâdet ederdi. Gündüzleri oruç tutar, geceleri teheccüd namazı kılardı. Duâlarının kabûl olduğu çok görüldü. Birçok kimseler kerâmetlerine şahit oldular. Vaktini ilim öğrenmek, öğretmek ve ibâdet etmekle geçirirdi. İnsanlara nasihat eder, Allahü teâlânın dinini âlimlerden veya kitaplarından öğrenmelerini bildirir,

Resûlullaha (aleyhisselâm) tâbi olmayanın ebedî saadete kavuşamayacağını anlatırdı.

Pekçok talebe yetiştirdi. Hâfız Ebû Nasr Yunartî, İbn-i Sem'ânî ve daha birçok âlim talebeleri arasındaydı. Zâfir bin Mu'âviye de, kırâat ilminde yetiştirdiği talebelerindendir.

Zâfir bin Mu'âviye anlatır: "Hocam Ebû Abdullah Râzânî, birgün câmiye gitmek için evden çıkacağı sırada, çocuğu arkasından yetişti. "Oynamak için bir geyik isterim" dedi. Ebû Abdullah birşey söylemedi. Çocuk ısrar edince de, ağzından gayri ihtiyâri, "Yarın sana bir geyik gelir" deyiverdi. Çocuk çok sevindi. Koşarak geri döndü. Ertesi sabah, kapı vuruldu. Ebû Abdullah kapıyı açınca, bir geyiğin boynuzları ile kapıya vurmaya çalıştığını gördü. Çocuğunu çağırıp, "Al evlâdım, istediğin geyik geldi" dedi. Allahü teâlânın bu sevgili kulunun ağzından yanlışlıkla çıkan söz doğrulanmış ve o mübârek zâtın bir kerâmeti ortaya çıkmıştı."

İbn-i Neccâr tarihinde şöyle anlatır:

Biri, Ebû Abdullah Râzânî'yi hac esnasında Arafât'da gördü. Halbuki, Ebû Abdullah o sene hacca gitmemişti. Hacdan dönüşünde Ebû Abdullah'ı görünce, "Hanımımın nikâhı üzerine yemîn ederim ki, seni hacda gördüm" dedi. Ebû Abdullah kerâmetinin açığa çıkmasının üzüntüsüyle başını önüne eğdi. Gerçeği söylemese adamcağızın nikâhı hakkında sû-i zanna sebeb olacaktı. Çünkü herkes onun bu yıl hacca gitmediğini biliyordu. Adama "Senin nikâhın bozulmadı" dedikten sonra başını kaldırdı ve şöyle ilâve etti: "Bu ümmet, Allahü teâlânın düşmanı olan şeytanın, mü'min erkekler ve kadınlar arasında fitne çıkarmak için, bir anda şarktan garba gidebileceğinde icmâ' (sözbirliği, ittifâk) etti. Allahü teâlâya ibâdet ederek kulluk eden bir kimsenin de, Allahü teâlânın izniyle bir gecede Mekke'ye gidip geri dönebileceğini kimse inkâr etmedi." Sonra yemîn eden adama döndü ve "Rahat ol! Zevcen sana helâldir" buyurdu.

Hasen bin Harif anlatır. Birgün Ebû Abdullah Râzanî'nin meclisine geç kaldım. Kendisinden özür dileyince, "Özür dilemene gerek yoktur. Çünkü mü'minler, Allahü teâlânın takdîri ile bir araya gelirler. Birbirlerinden ma'nevî yönden istifâde ederler. Maddî rızık nasıl mukadderse, ma'nevî rızık da takdîr edilmiştir" buyurdu.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı Hanâbile zeyli cild-1, sh. 91

2) El-Bidaye ven-nihâye cild-12, sh. 191